

АҚПАРАТТЫҚ ХАБАРЛАМА

2021 жылы тұрғын үй жағдайын жақсарту және емдеу мақсатында 2,6 трлн астам теңгеге салымшылардың 880 мыңға жуық өтініші орындалды

2022 жылдың 1 қаңтарындағы жағдай бойынша салымшылардың (алушылардың) зейнетақы жинақтарын тұрғын үй жағдайларын жақсарту үшін пайдалануға берген **735 110 өтініші** жүзеге асырылды. Уәкілетті оператор – банктерде ашылған қазақстандықтардың арнайы шоттарына БЖЗҚ **2,5 трлн теңгеден** аса қаржы аударды. Біржолғы зейнетақы төлемдерінің орташа сомасы – **3,4 млн теңге**.

Орындалған өтініштердің ең көбі Алматы қаласының (17,7%), Нұр-Сұлтан қаласының (13,4%), Маңғыстау облысының (12,2%) тұрғындары тарапынан жолданған. www.enpf.kz сайтындағы «Көрсеткіштер» бөлімінде салымшылардың біржолғы зейнетақы төлемдерін қандай мақсаттарға пайдалануды жоспарлайтыны туралы егжей-тегжейлі ақпарат орналастырылған. Мұндай ақпарат өңірлер бөлінісінде де берілген («Мақсаттар бойынша тұрғын үй жағдайларын жақсартуға арналған біржолғы зейнетақы төлемдері» және тиісінше «Тұрғын үй жағдайларын жақсартуға арналған біржолғы зейнетақы төлемдері» шағын бөлімдері).

Қазіргі уақытта зейнетақы жинақтарының бір бөлігін пайдалануға өтініштерді қабылдайтын уәкілетті операторлар «Отбасы банкі» тұрғын үй құрылыс жинақ банкі» АҚ, «Қазақстан Халық банкі» АҚ, «Altyn Bank» АҚ, «Банк ЦентрКредит» АҚ және «Банк Фридом Финанс Казахстан» АҚ болып табылады. Орындалған өтініштердің едәуір (**орындалған өтініштердің жалпы санының 95,0%**) бөлігі «Отбасы банк» тұрғын үй құрылыс жинақ банкі» АҚ, одан әрі «Қазақстан Халық банкі» АҚ (**3,6%**), «Банк ЦентрКредит» АҚ (**1,3%**), «Altyn Bank» АҚ (**0,05%**) және «Банк Фридом Финанс Казахстан» АҚ (**0,03%**) арқылы берілді.

Өтініштердің көп бөлігі азаматтық-құқықтық мәмілелер бойынша (түпкілікті есеп айырысу) меншікке тұрғын үй сатып алуға бағытталған – **1,7 трлн теңгеге (жалпы соманың 68%) 344 074 өтініш** орындалды. Одан әрі ипотекалық тұрғын үй қарызы бойынша берешекті ішінара өтеуге (оның ішінде ислам банкінің қаржыландыруы шеңберінде) - жалпы сомасы **181,3 млрд теңгеге 117 139 өтініш** және тұрғын үй құрылыс жинақтары жүйесі бойынша ипотекалық қарыз бойынша берешекті ішінара өтеуге - жалпы сомасы 119,7 млрд теңгеге **98 526 өтініш** орындалды.

Естеріңізге саламыз, біржолғы зейнетақы төлемі уәкілетті операторда («Отбасы банкі» тұрғын үй құрылыс жинақ банкі» АҚ) ашылған арнайы шотқа түскеннен кейін алушы уәкілетті операторға біржолғы зейнетақы төлемдерінің нысаналы мақсатын растайтын құжаттарды **олар келіп түскен күннен бастап 20 жұмыс күні ішінде** (*Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес тұрғын үй жағдайларын жақсарту үшін біржолғы зейнетақы төлемдерін пайдалану қағидаларының 13-тармағына сәйкес*) ұсынады. Бұған тұрғын үй сатып алу немесе жеке тұрғын үй салу мақсатында (жеке тұрғын үй құрылысы деген нысаналы мақсаты бар жер телімін сатып алуды қоса алғанда) одан әрі жинақтау үшін тұрғын үй құрылысына салымды толықтыру жатпайды. Бұл жағдайда алушы Отбасы банкіне біржолғы зейнетақы төлемдерінің нысаналы мақсатын растайтын құжаттарды **олар келіп түскен күннен бастап 3 жыл ішінде** береді. Басқа уәкілетті операторлар (екінші деңгейдегі банктер) бойынша біржолғы зейнетақы төлеміне арналған өтініштер және алушының мақсаттары бойынша құжаттары Банктің ішкі құжаттарында белгіленген тәртіп пен мерзімге сай қаралады. Бұл ретте, банк біржолғы зейнетақы төлемдерінің сомалары өтініш берушінің (алушының) арнайы шоттарына есептелген күннен бастап 10 жұмыс күні ішінде олардың нысаналы мақсаты бойынша біржолғы зейнетақы төлемдерін аударды. Уәкілетті операторға растаушы құжаттар белгіленген мерзімде берілмеген жағдайда, бұл қаражат БЖЗҚ-ға қайтарылады.

Алушы, сонымен қатар көрсетілген мерзімді күтпей-ақ, аударылған соманы уәкілетті операторға тиісті өтініш беру арқылы БЖЗҚ-ға қайтара алады, оны уәкілетті оператор қайтаруға өтініш алған күннен бастап **3 (үш) жұмыс күні ішінде** орындауға міндетті.

Айта кетейік, уәкілетті операторлардан салымшылардың (алушылардың) жеке зейнетақы шоттарына (ЖЗШ) өтініш берушінің өтініші және өзге де себептер бойынша **320,4 млрд теңгеден** аса сома қайтарылды, себебі, қазақстандықтар біржолғы зейнетақы төлемдерін белгіленген мерзімде пайдаланбаған.

Естеріңізге сала кетейік, 2021 жылдың 16 желтоқсанынан бастап БЖЗҚ салымшыларына «Отбасы банк» ТҚЖБ-да одан әрі жинақтау үшін тұрғын үй құрылысы жинақ ақшасына салымды толықтыру қолжетімді. 2022 жылдың 1 қаңтарындағы жағдай бойынша осы тетік бойынша **48,1 млрд теңге** сомасына **37 004 өтініш** орындалды.

Сондай-ақ, желтоқсан айында қазақстандықтар жер телімін нысаналы мақсаты бар азаматтық-құқықтық мәмілелер бойынша – жеке тұрғын үй құрылысы немесе жеке қосалқы шаруашылық (түпкілікті есеп айырысу) бойынша меншікке сатып алуға өз жинақтарының бір бөлігін пайдалану құқығын иеленді. 1 қаңтардағы жағдай бойынша БЖЗҚ **274 млн теңге** сомасына жинақтарды пайдаланудың осы мақсаты бойынша **153 өтінішті** орындады.

Сонымен қатар, БЖЗҚ емделуге берілген **126,5 млрд теңгеден** астам сомаға **139 857 өтінішті** орындады. Бұл ретте алуға болатын орташа сома шамамен **0,9 млн теңгені** құрайды. Сонымен қатар, салымшылардың (алушылардың) БЖЗҚ-дағы ЖЗШ-на уәкілетті оператордан («Отбасы банкі» тұрғын үй құрылыс жинақ банкі» АҚ) **14,2 млрд теңге** қайтарылды, бұл қаражат өтініш берушінің өтініші немесе өзге де себептер бойынша белгіленген мерзімде пайдаланылмаған.

Зейнетақы жинақтарын емделуге пайдалану жөніндегі өзекті статистикамен www.enpf.kz сайтындағы «Көрсеткіштер» – «Емделуге берілетін біржолғы зейнетақы төлемдері» бөлімінен танысуға болады. Орындалған өтініштердің басым бөлігі стоматологиялық қызметтерге - 120,5 млрд теңгеге 130 304 өтініш (өтініштердің жалпы санының 93%-дан астамы), одан кейін офтальмологиялық қызметтерге - 2,9 млрд теңгеге 5 953 өтініш және орфандық ауруларды емдеуге – 1,0 млрд теңгеге 1 112 өтініш бағытталған.

2022 жылғы 1 қаңтарындағы жағдай бойынша инвестициялық портфельді басқарушыларға **7,2 млрд теңге** аударылды, БЖЗҚ **4 141 өтінішті** орындады. Аударымның орташа сомасы **1,7 млн теңге**. Зейнетақы жинақтарын сенімгерлік басқаруға беру бойынша егжей-тегжейлі статистика enpf.kz сайтындағы «Көрсеткіштер» - «Зейнетақы жинақтарын басқарушы компанияларға беру» бөлімінде жарияланған.

Қазіргі уақытта БЖЗҚ зейнетақы активтерін сенімгерлікпен басқаруға қатысты төрт ИПБ-мен шарт жасасты. Олар туралы ақпаратпен танысып, инвестициялық декларацияларын зерделеуді enpf.kz сайтындағы «Қызметтер» - «Инвестициялық портфельді басқарушылар тізбесі» бөлімінде жүзеге асыруға болады. Айта кетейік, 7,2 млрд теңгенің **46,02% немесе 3,30 млрд теңгесі** «Jusan Invest» АҚ, **27,23% немесе 1,95 млрд теңгесі** «Halyk Global Markets» АҚ, **16,07% немесе 1,15 млрд теңгесі** «BCC Invest» АҚ, **10,68% немесе 0,77 млрд теңгесі** «Сентрас Секьюритиз» АҚ аударылды.

БЖЗҚ-дан зейнетақы активтерін алғаннан кейін ИПБ оларды ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2014 жылғы 3 ақпандағы №10 қаулысымен бекітілген *Инвестициялық портфельді басқару жөніндегі қызметті жүзеге асыру қағидаларында* көрсетілген және ИПБ инвестициялық декларациясында көзделген рұқсат етілген қаржы құралдарына инвестициялайды.

Зейнетақымен қамсыздандыру туралы Заңға сәйкес, ИПБ инвестициялық басқаруды жүзеге асырғаны үшін комиссиялық сыйақы алуға құқылы. ИПБ сыйақысының шекті шамасы алынған инвестициялық табыстың 7,5% аспауы тиіс. Комиссиялық сыйақының нақты шамасын жыл сайын ИПБ-ның басқарушы органы бекітеді және ол жылына бір рет қана өзгеруі мүмкін.

Салымшы зейнеткерлік жасқа толғанға дейін Ұлттық Банктің басқаруында болатын зейнетақы жинақтарына инфляция деңгейі ескеріліп отыратын сақталу кепілдігі қолданылады. Зейнетақы жинақтары ИПБ-ның басқаруына аударылған жағдайда, мемлекеттік кепілдік басқарушы компанияның зейнетақы активтерінің ең төменгі кірістілік деңгейін қамтамасыз ететін кепілдігімен алмастырылады. Кірістіліктің ең төменгі деңгейі нарықта әрекет ететін ИПБ-ның басқаруына берілген зейнетақы активтерінің орташа алынған кірістілігін негізге ала отырып, есептелінеді.

БЖЗҚ 2013 жылғы 22 тамызда «ГНПФ» ЖЗҚ» АҚ негізінде құрылды. БЖЗҚ құрылтайшысы және акционері – Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің «Мемлекеттік мүлік және жекешелендіру комитеті» ММ арқылы Қазақстан Республикасының Үкіметі. БЖЗҚ зейнетақы активтерін сенімгерлікпен басқаруды Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі жүзеге асырады. 2016 жылғы 1 қаңтардан бастап зейнетақы активтерін басқару тиімділігін арттыру бойынша ұсыныстар жасау қызметі Қазақстан Республикасының Президенті басшылық ететін Ұлттық қорды басқару кеңесіне берілді. Зейнетақы заңнамасына сәйкес БЖЗҚ міндетті зейнетақы жарналарын, міндетті кәсіптік зейнетақы жарналарын, ерікті зейнетақы жарналарын тартуды, зейнетақы төлемдерін, зейнетақы жинақтары мен төлемдерін жеке есепке алуды жүзеге асырады, салымыыға (алушыға) зейнетақы жинақтарының жай-күйі туралы ақпарат береді (толығырақ www.enpf.kz сайтында).